

občianska náuka

PREKLADOVÝ SLOVNÍK ZÁKLADNÝCH POJMOV PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY OBČIANSKA NÁUKA / СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО

slovensko-ukrajinský/словацько-український

Zostavovatelia

PhDr. Denisa Ďuranová, PhDr. Janka Píšová, PhD.

Preklad

Mgr. Tatiana Valentová, Lesia Gorovenko

Recenzenti

Mgr. Peter Gregorík, PhD., PhDr. Jitka Maříková Tůmová

Grafická úprava

Ing. Gabriela Némethová

Návrh obálky a ilustrácie

Margo Uralskaia

Materiál je intelektuálnym výstupom projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovenčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý bol financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+

Podpora Európskej komisie, na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Vydal: © Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 831 03 Bratislava

Rok vydania: 2021

ISBN 978-80-8118-253-2

EAN 9788081182532

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

A

anorexia анорексія
analýza *analýzy* аналіз
angažovanosť ангажованість
občianska angažovanosť суспільна
ангажованість
ateizmus атеїзм

B

budúcnosť майбутнє
bydlisko *bydliská* проживання

C

cestovný ruch дорожній рух
cirkev *cirкви* церква

Č

čas *časy* час
voľný čas вільний час
činnosť *činnosti* діяльність
charitatívna činnosť благодійність,
благодійна діяльність
mimoškolská činnosť позашкільна
діяльність
mimovyučovacia činnosť позакласна
діяльність
člen *členovia* член
člen rodiny ↗ **rodina**
človek *ľudia* людина
zdravotne postihnutý človek інвалід,
людина з обмеженими можливостями

D

dedičnosť спадковість
dedina *dediny* село
demokracia *demokracie* демократія
nepriama demokracia непряма
демократія
priama demokracia пряма демократія
princíp demokracie принцип демократії
deň *dni* день

deň pracovného pokoja вихідний день
pamätný deň день пам'яті
diet'a *deti* дитина
diskriminácia дискримінація
prejav diskriminácie вияв, прояв
дискримінації
dobrovoľníctvo волонтерство
dôsledok *dôsledky* результат

E

ekonómia економія
ekonomická otázka економічне запитання
ekonomický život економічне життя
ekonomika *ekonomiky* економіка
prikazová ekonomika командна
економіка
trhová ekonomika ринкова економіка
zmiešaná ekonomika змішана економіка
erb *erby* герб
etnikum *etniká* етнічна приналежність
Európska únia Європейський союз
extrémizmus екстремізм

F

funkcia rodiny ↗ **rodina**
funkcia vlády ↗ **vláda**

G

gramotnosť *gramotnosti* грамотність
finančná gramotnosť фінансова
грамотність

H

hierarchia ієрархія
hodnota *hodnoty* цінності
hymna *hymny* гімн

CH

charakterová vlastnosť ↗ **vlastnosť**

I

identita тотожність, ідентичність
individualita особливість, індивідуальність
inštitúcia *inštitúcie* інституція
banková inštitúcia банкова інституція
inštitúcia EÚ інституція ЄС
nebanková inštitúcia небанкова інституція
islam іслам

J

jazyk *jazyky* мова (язик)
národný jazyk національна мова
jednotlivec *jednotlivci* індивідуум, індивід, особистість

K

kariéra *kariéry* кар'єра
kolektív *kolektívy* колектив
komunikácia *komunikácie* комунікація
asertívna komunikácia асертивна комунікація
efektívna komunikácia ефективна комунікація
sociálna komunikácia соціальна комунікація
konanie *konania* процес, дія
protiprávne konanie протиправна дія
konflikt *konflikty* конфлікт
kresťanstvo християнство
kronika *kroniky* хроніка
školská kronika шкільна хроніка
kult *kulty* культ
kultúra *kultúry* культура
kupujúci *kupujúci* покупець

L/L'

legenda *legendy* легенда
 ľudské práva a slobody ↗ **právo**

M

manipulovať *manipuluje manipulujú* nedok. маніпулювати
médium *médiá* преса, засоби масової інформації (ЗМІ)
menšina *menšiny* меншина
národnostná menšina національна меншина
mesto *mestá* місто
mier мир
migrácia міграція
minulosť минуле

N

náboženstvo *náboženstvá* релігія
napätie *napätia* напруга
politické napätie політична напруга
sociálne napätie соціальна напруга
národ *národy* народ
národnosť *národnosti* національність
 národnostná menšina ↗ **menšina**
názor *názory* погляд
nevina невинність
norma *normy* норма
právne normy правові норми

O

občan *občania* громадянин
občianstvo громадянство
obec *obce* населений пункт, село, найменша територіальна одиниця
obezita ожиріння
obhajoba *obhajoby* захист
oddych відпочинок
opodstatnenosť виправдання
osobnosť *osobnosti* особистість
osobnosť človeka людська особистість
typ osobnosti тип особистості

P

pamät' *pamäte* пам'ять
pamiatka *pamiatky* пам'ятка
parlament *parlamenty* парламент

pasivita пасивність
pečať pečate печатка
plán plány план
územný plán територіальний план
podnikanie бізнес, підприємницька діяльність
základné formy podnikania базові форми бізнесу

podnikateľ podnikatelia бізнесмен
pohlavie pohlavia стать
porušovanie порушення
postavenie postavenia положення, статус
postavenie jednotlivca індивідуальний статус
postoj postoje позиція, ставлення, відношення
postup postupy 1. послідовність, 2. рух вперед, 3. поведінка, дія, 4. процес, 5. спосіб, порядок, 6. процедура

potreba potreby потреба
povinnosť povinnosti обов'язок
povolanie povolania професія
voľba povolania вибір професії
pozícia pozície позиція
pravidlo pravidlá правило
právo práva право

Dohovor o právach dieťaťa Конвенція про права дитини
Ľudské práva a slobody права і свободи людини

Ľudské práva права людини
práva dieťaťa права дитини
 právna spôsobilosť ↗ **spôsobilosť**
 právne normy ↗ **norma**
 právny predpis ↗ **predpis**

predávajúci predávajúci продавець
predpis predpisy рецепт, вказівка, норма
právny predpis правова норма
predsudok predsudky упередження
prezumpcia nevinny презумпція невинуватості

priateľ priatelia друг
príbuzný príbuzní родич
príčina príčiny причина
příklad příklady приклад, зразок

prínos prínosy вигода
prist'ahovalectvo переселення
prítomnosť присутність
problém problémy проблема
profesia profesie професія
profesijná orientácia професійна орієнтація

R

rasa rasy раса
rasizmus расизм
región regióny регіон
reklamácia reklamácie рекламація
republika republiky республіка
Slovenská republika Словачька республіка
riziko riziká ризик
miera rizika міра ризику
rodič rodičia батько, мати, батьки (тато, мама)
rodina rodiny сім'я, родина
člen rodiny член сім'ї
funkcia rodiny сімейна функція
poslanie rodiny сімейна місія
rodokmeň rodokmene родовід
rodostrom rodostromy родинне дерево, дерево роду
rola roly роль
spoločenská rola суспільна (соціальна) роль
rozdiel rozdiely різниця
rozmanitosť rozmanitosti різноманіття
rozpočet rozpočty бюджет
osobný rozpočet особистий бюджет
rodinný rozpočet сімейний бюджет
rozvod rozvody розлучення

S

samospráva samosprávy самоврядування
školská samospráva шкільне самоврядування
triedna samospráva класне самоврядування
sekta sekty секта

schopnosť *schopnosti* здібність
skupina *skupiny* група
 sociálne skupiny соціальні групи
sloboda *slobody* свобода
 Ľudská sloboda свобода людини
služba *služby* обслуговування, послуга
socializácia соціалізація
 socializácia jednotlivca соціалізація особистості
spoločenstvo *spoločenstvá* громада
spoločnosť *spoločnosti* компанія, фірма
 fungovanie spoločnosti функціонування компанії
 štruktúra spoločnosti структура компанії
 vrstva spoločnosti суспільний розподіл, суспільні групи (прошарки)
spolunažívanie спільне проживання
 viacgeneračné spolunažívanie співіснування декількох поколінь
spoluobčan *spoluobčania* співгромадянини
spolupráca *spolupráce* співпраця
spotreba *spotreby* використання, споживання
spotrebiteľ *spotrebiteľia* споживач
 ochrana spotrebiteľa захист споживача
spôsobilosť *spôsobilosti* дієздатність, компетентність
 právna spôsobilosť правова дієздатність
 spôsobilosť na povolanie професійна дієздатність (компетентність)
 spôsobilosť na právne úkony правова дієздатність (компетентність)
starosta *starostovia* міський голова
status *statusy* статус
stereotyp *stereotypy* стереотип
 rodový stereotyp родовий (сімейний) стереотип
stres стрес
súčasnoscť сучасність
sused *susedia* сусід
súťaženie конкуренція, змагання
svet *svety* світ
sviatok *sviatky* свято
 štátny sviatok державне свято
symbol *symboly* символ

štátny symbol державний символ
 systém *systemy* система
 politický systém політична система

Š

šikanovanie знущання, цькування
škola *školy* школа
 školská samospráva ↗ **samospráva**
 školská trieda ↗ **trieda**
školský poriadok шкільний порядок
školstvo освіта
štát *štáty* держава
 štátna moc державна влада
 štátny symbol ↗ **symbol**

T

temperament *temperamenty* темперамент
terorizmus тероризм
tolerancia *tolerancie* толерантність
tovar *tovary* товар
továreň *továrne* завод
tradícia *tradície* традиція
trh *trhy* ринок
 trhová ekonomika ↗ **ekonomika**
trhový mechanizmus ринковий механізм
trieda *triedy* клас
 školská trieda шкільний клас
tvorivosť творчість

U/Ú

učenie навчання
učiteľ *učitelia* вчитель
 učiteľka *učiteľky* вчителька
úrad *úrady* установа
urbanizácia урбанізація
ústava *ústavy* конституція
 Ústava Slovenskej republiky Конституція
 Словацької республіки
utečenec *utečenci* біженець

V

vandalizmus вандалізм**vedomie** свідомість**občianske vedomie** громадянська
свідомість**sociálne vedomie** соціальна (суспільна)
свідомість**vek** вік**vláda vlády** влада**forma vlády** форма влади**funkcia vlády** функція влади**vlajka vlajky** прапор**vlast'** батьківщина**vlastnosť vlastnosti** властивість,
характеристика, риса**charakterová vlastnosť** риса характеру**vojna vojny** війна**voľby** ромп. вибори**komunálne voľby** місцеві (муніципальні)
вибори**parlamentné voľby** парламентські
вибори**prezidentské voľby** президентські вибори**výber výbery** вибір**význam významy** значення, суть**vzdelanie** освіта**vzor vzory** зразок, взірець**vzt'ah vzťahy** відносини**medzil'udské vzt'ahy** людські відносини**sociálne vzt'ahy** соціальні відносини

Z

zdravie здоров'я**zdroj zdroje** джерело, ресурс**zmena zmeny** зміна**sociálna zmena** соціальна зміна**znak znaky** знак, символ**znak rodiny** знак, символ сім'ї**znak štátu** державний знак, символ**zodpovednosť** відповідальність**trestná zodpovednosť** кримінальна
відповідальність

Ž

žiacka školská rada учнівська шкільна
рада**žiak žiaci** учень, школяр**životný štýl** стиль життя**župa župy** жупа